

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE TEOLOGIE REFORMATĂ

TEZĂ DE DOCTORAT

Coordonator științific:

Prof. Univ. Dr. BUZOGÁNY DEZSŐ

Doctorand: BOJOR VASILE

CLUJ-NAPOCA

2017

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE TEOLOGIE REFORMATĂ

IMPLICAREA SOCIALĂ A BISERICII: PERSPECTIVE
TEOLOGICE ȘI PRACTICE CU REFERIRE
PARTICULARĂ LA REINTEGRAREA FOȘTILOR
DEȚINUȚI DIN PERIOADA POST-DECEMBRISTĂ

Coordonator științific:

Prof. Univ. Dr. BUZOGÁNY DEZSŐ

Doctorand: BOJOR VASILE

CLUJ-NAPOCA
2017

CUPRINS

CAPITOLUL 1. INTRODUCERE	6
1.1. Scopul	6
1.2. Nevoia implicării sociale	7
1.3. Delimitarea subiectului	9
1.4. Metodologia de cercetare.....	11
CAPITOLUL 2. IMPLICAREA SOCIALĂ CA ȘI COMPONENTĂ A MISIUNII BISERICII.....	13
2.1. Implicarea socială în Vechiul Testament.....	13
2.2. Fundamente biblice și teologice pentru implicarea socială	19
2.2.1. Termenul biblic de evclhsi,a (Biserică).....	20
2.2.2. Metafora trupului	23
2.3. Rolul Bisericii	24
2.4. Implicarea socială: învățatură de bază a Noului Testament	26
2.5. Misiunea holistică a Bisericii.....	31
2.5.1. Implicarea socială în perioada patristică	32
2.5.2. Implicarea socială a Bisericii în Evul Mediu	38
2.5.3. În perioada Reformei.....	40
2.5.5. În perioada post-reformă	48
CAPITOLUL 3. INCURSIUNE ÎN ISTORIA IMPLICĂRII SOCIALE: SISTEMUL PENITENCIAR	52
3.1. Scurt istoric al sistemului penitenciar la nivel internațional.....	52
3.2. Penitenciarele din România în Antichitate și în perioada modernă.....	68
3.3. Penitenciarele din România post-decembristă	71
3.4. Aspecte sociologice în procesul reintegrării foștilor deținuți	73
CAPITOLUL 4. PRINCIPIILE INTERVENȚIEI SOCIALE ÎN CADRUL PERIOADEI DE DETENȚIE ȘI POST-DETENȚIE	83
4.1. Efectele privării de libertate.....	83
4.2. Strategii de adaptare la detenție și coping în mediul carceral.....	88
CAPITOLUL 5. REINTEGRAREA SOCIALĂ A FOȘTILOR DEȚINUȚI.....	97
5.1. Statistici ale efectivelor de deținuți.....	97

5.2. Necesitatea reintegrării	97
5.3. Cauzele obiective ale dobândirii statutului de fost deținut	99
5.4. Probleme frecvente întâlnite în procesul de reintegrare	100
5.5. Metode indicate în procesul reintegrării	101
5.6. Eșecuri înregistrate în procesul de reintegrare.....	103
5.7. Politici ale implicării naționale în reintegrarea socială.....	104
CAPITOLUL 6. STUDIU DE CAZ A REINTEGRARII FOȘTILOR DEȚINUȚI.....	107
6.1. Descrierea Centrului Creștin de Reintegrare socială “Onisim”	107
6.2. Instrumente în procesul de reintegrare a foștilor deținuți	119
6.3. Tipologii ale foștilor deținuți	126
6.3.1. Cazul domnului D. T.....	126
6.3.2. Cazul domnului B. P.	130
6.3.3. Cazul domnului T.....	133
6.4. Proiecte ale Centrului „Onisim” derulate în colaborare cu penitenciarele	133
6.4.1. Proiect privind prevenția și reducerea fenomenului violentei și infraționalității în mediul școlar	133
6.4.2. Proiect „Moralia” și Centrul „Onisim” - ”Captivi în libertate”	135
6.4.3. Proiectul „Egalitatea de șanse - resursă pentru viitor mai sigur!”	138
6.4.2. Proiectul „O zi cu tata!”	145
6.4.3. Proiectul “Valorificarea potențialului uman prin promovarea incluziunii sociale și a participării grupurilor vulnerabile – persoane private de libertate – pe piața muncii”	147
6.4.4. Proiectul „ Și NOI putem – inserție socio-profesională prin instrumentele economiei sociale”	160
6.4.5. Proiectul “Modernizare și extindere clădire existentă în regim de înălțime P+1E+M autorizată cu AC nr. 545/12693 din 08.07.2003 și realizare construcție în regim de înălțime parter cu destinația de atelier cursuri de calificare profesională și realizare împrejmuire teren”	172
CAPITOLUL 7. CONCLUZII.....	177
EDIȚII SCRIPTURISTICE	205
ARHIVE ALE CENTRULUI CREȘTIN DE REINTEGRARE SOCIALĂ „ONISIM” DIN BISTRIȚA.....	205
DICȚIONARE ȘI LEXICOANE.....	206
ARTICOLE.....	206

Cuvinte Cheie:

Implicarea socială a Bisericii, reintegrarea, post-detenție, Centrul de Reintragare Socială,,Onisim”, fundamentele biblice pentru reintegrare

Scopul societăților în general este acela de a menține echilibrul, ordinea socială și normativă. Implicarea în reintegrarea și, totodată, în dezvoltarea procesului de socializare a persoanelor post-detenție este un deziderat care determină funcționarea optimă a structurilor sociale, a grupurilor și colectivităților. Soluționarea conflictelor existente între aspirații și atitudini comportamentale, acomodarea, convingerile religioase (crența în Dumnezeu), reprezintă procesul fundamental în activitatea de reintegrare socială a persoanelor eliberate din detenție. Reintegrarea socială și socializarea persoanelor post-detenție, cât și crearea unei zone tampon între penitenciar și societate prin promovarea unor centre de Administrația Națională a Penitenciarelor din România sunt deopotrivă componente ale aceluiași proces de reducere și combatere a infraționalității, în vederea menținerii unei societăți normale în contextul integrării europene și a implementării normelor Uniunii Europene. Este de remarcat faptul că, în perioada post-decembristă în România, există o schimbare radicală a politicii penale, a sistemului de justiție, cât și a opticii reintegrării sociale a persoanelor aflate în detenție sau post-detenție, schimbare reflectată clar prin experiențele practice susținute, evoluția legislativă în domeniu, respectarea drepturilor omului, aspecte care au condus implicit la schimbarea mentalității persoanelor angajate în spațiile de detenție, cât și a societății civile (bineînțeles parțial) în raport cu posibilitatea reintegrării foștilor infractori și a celor aflați în locurile de detenție. Angajarea în cadrul penitenciarului a unui duhovnic spiritual, deschiderea porților prin legea voluntariatului în urma căreia diferite asociații și biserici au ocazia să se ocupe de problemele sociale și spirituale a celor aflați în custodia penitenciarelor au demonstrat o schimbare reală în perioada post-revoluționară a comportamentului multor deținuți, a eliminării dorinței de recidiva și, bineînțeles, a scăderii infraționalității și implicit a efectivelor din penitenciare. Teza de față și-a propus să reflecte și să analizeze motivațiile solide care duc la statutul de deținut, să sugereze modalități de prevenție și să demonstreze posibilitatea reintegrării sociale post-detenție prin intermediul unor centre bine structurate și specializate în domeniul reintegrării și, nu în ultimul rând, să

reliefeze importanța și rolul spiritului creștin, al Cuvântului Lui Dumnezeu în procesul de schimbare și reintegrare. Accesul la literatura de specialitate a favorizat o abordare interdisciplinară, juridică, sociologică și spirituală în aspectele cercetate. Dincolo de aceste abordări, s-a încercat și identificarea aspectelor specifice ale activității post-instituționale în ceea ce privește persoanele eliberate din penitenciar, cum ar fi rolul familiei, rolul agenților economici și bineînțeles rolul societății civile în general prin acceptarea celor care poartă emblema de fost deținut.

Delimitarea subiectului

De-a lungul secolelor, implicarea socială în general și cea a Bisericii în particular, se evidențiază ca un subiect amplu. Subiectul central al prezentei lucrări își propune să trateze implicarea socială în România după anul 1989, cu precădere reintegrarea socială a foștilor deținuți, deoarece așa cum se afirmă de multă vreme e „mai bine să previi, decât să pedepsești.”

Totodată, lucrarea de față a analizat și a dezvoltat un studiu de caz pe o instituție specializată în reintegrarea deținuților și a foștilor deținuți cu o experiență de aproape 20 ani în penitenciarele din Transilvania și într-un cadru bine organizat destinat activităților post-detenențe numit Centrul Creștin de Reintegrare Socială ”Onisim” din Bistrița. De asemenea, lucrarea de față a intenționat să păstreze ca un fir roșu importanța implicării Bisericii în general, rolul promovării convingerilor creștine în special și puterea Cuvântului Scripturii în procesul de reintegrare și reabilitare a foștilor infractori.

Rezumatul lucrării pe capitole

Capitolul întâi este unul introductiv, reliefându-se prin intermediul său scopul lucrării de față, nevoia stringentă a implicării sociale a Bisericii și descriind în ce măsură subiectul lucrării se delimitează de celelalte lucrări scrise până prezent. Această delimitare presupune studiul specific reintegrării sociale a foștilor deținuți cu detalierea unor cazuri concrete. De asemenea, tot în cadrul acestui capitol s-au evidențiat metodele principale de cercetare și sursele de documentare utilizate.

Cel de-al doilea capitol creează structura biblică și istorică a implicării sociale atât prin intermediul bazelor teologice și istorice a conceptului de implicare socială a Bisericii, cât și prin rolul decisiv al acesteia în perioada patristică, cea a evului Mediu, a Reformei și post-reformei.

Capitolul al treilea reliefează o prezentare a istoriei implicării sociale cu referire punctuală la domeniul detenției în spațiul internațional și românesc. De asemenea, tot în cadrul acestui capitol sunt descrise succint aspectele sociologice de bază în procesul de reintegrare socială a foștilor deținuți.

Cel de-al patrulea capitol se ocupă în mod expres cu modalități practice utilizate în cadrul penitenciarelor pentru prevenirea și respectiv gestionarea situațiilor generate de dobândirea statutului de deținut.

Capitolul cinci se constituie ca o prezentare de ansamblu a procedurilor, instrumentelor și metodelor indicate și folosite în procesul de reintegrare socială a foștilor deținuți. De asemenea, face referire la politici naționale și rezultatele obținute în urma aplicării acestora.

Cel de-al șaselea capitol se evidențiază ca un studiu de caz funcțional în cadrul Centrului Creștin de Reintegrare Socială „Onisim” din Bistrița, instituție specializată și acreditată pe procesul de reintegrare socială al foștilor deținuți, acest studiu cuprinzând metode, instrumente aplicate și cazuri nominale de persoane reintegrare în urma activităților centrului.

Ultimul capitol e unul conclusiv, descriind convingerea că implicarea Bisericii în domeniul social, respectiv în reintegrarea foștilor deținuți este de o importanță reală, iar pe lângă toate metodele sociologico-psihologice uzitate, proclamarea Cuvântului lui Dumnezeu și a valorilor moral-creștine constituie un ansamblu complet cu caracter decisiv în schimbarea fundamentală a indivizilor și redarea acestora familiei și societății.

Metodologia de cercetare

În cadrul studiului de față au fost utilizate mai multe metode de cercetare, atât cele din domeniul sociologic, cât și cele din sfera teologică.

Pentru definirea conceptelor teologice ce stau la baza implicării sociale a Bisericii în reintegrarea foștilor deținuți au fost consultate și utilizate atât biblioteci electronice, cât și cele ale clasice. Cea mai elocvent soft utilizat în acest sens a fost *BibleWorks 8.0.005s.1* (disponibil pe <http://www.bibleworks.com/>). Acesta se constituie ca un soft care conferă extrem de multe instrumente necesare pentru o exegeză corectă a unui text biblic, scris în limbile originale. Această bibliotecă electronică deține peste 200 de traduceri ale Bibliei și peste 40 de texte redactate în limbile originale (în ebraică pentru Vechiul Testament și în greacă pentru Noul Testament). Dintre bibliotecile utilizate în realizarea studiului de față

amintim: Biblioteca *Facultății de Teologie Didactică Reformată*, Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca și Biblioteca Centrală Universitară „Lucian Blaga” din Cluj-Napoca.

Modalitățile de documentare au fost: observația (efectuată pe o perioadă de 3 luni într-o instituție care avea ca țintă ajutorarea foștilor deținuți în lupta lor pentru reintegrare în societate), și mai multe surse bibliografice care au venit în ajutorul întocmirii acestei lucrări.

De asemenea, datorită facturii studiului curent, au fost consultate statisticele oferite de Administrația Națională a Penitenciarelor din România, care au evidențiat maniera în care deținuții eliberați sunt reintegrați în societate și mai ales rezultatele pe care le conferă aceste reintegrări, demonstrând o scădere clară a numărului celor ce recidivează.

CONCLUZII

Necesitatea existenței unei zone de liant între penitenciare și societate este acută, în primul rând pentru că locurile de detenție nu au capacitatea complexă a pregătirii deținuților pentru perioada post detenție, iar în al doilea rând, deoarece societatea nu este pregătită să primească astfel de indivizi prin rândurile ei. Bineînțeles că și perioada de detenție își pune într-un fel amprenta pe existența în sine (cu sentimente, simțuri, relații, starea de sănătate a individului sau indivizilor), iar indivizii la rândul lor după eliberare au nevoie de un timp în care să se poată adapta noului mediu, respectiv schimbărilor sociale care au avut loc în perioada de detenție. Pentru a reuși cu pași mici integrarea într-un nou mod de viață este mare nevoie să li se ofere minimul necesar de subzistență pe o anumită perioadă de timp. De asemenea, reintegrarea pe piața muncii este evident la fel de dificilă în condițiile în care societățile comerciale și potențialii angajatori dovedesc rezerve vădite în a angaja persoane care au la activ astfel de experiențe negative, fiind obligați să poarte neștersa emblemă de „fost deținut”.

În capitolul al doilea, lucrarea pornește de la exemple din Vechiul Testament, continuă cu cele din Noul Testament, apoi din activitatea Domnului Isus și a apostolilor, mai apoi a părinților bisericești, și încearcă să demonstreze faptul că implicarea socială este o componentă de bază a misiunii Bisericii. Chiar prin folosirea termenului de „misiune holistică a bisericii” am subliniat că aceasta presupune slujirea tuturor persoanelor, culminând cu transformarea produsă de puterea Evangheliei. Prin descrierea studiului întreprins s-a arătat valoarea impactului pozitiv și contribuția incontestabilă a

reprezentanților Bisericii în viața socială, contribuție care la rândul ei nu a schimbat doar direcția Bisericii, ci chiar a întregii societăți contemporane lor. Tot în cadrul acestui capitol am observat cum bazele moderne și postmoderne de organizare și funcționare a noii societăți, până chiar și conceptul de democrație a fost inițiat și promovat de către reprezentanți ai Bisericii, contribuind astfel, prin implicarea și scrierile lor, la o societate stabilă cu principii echilibrate.

În capitolul al treilea s-a făcut o trecere în revistă a resursele existente în domeniu, studiindu-se etapele istorice ale Bisericii, modul cum aceasta și-a înțeles chemarea și trimiterea în slujirea celor aflați în detenție sau post detenție. Totodată, s-a realizat un studiu al apariției închisorilor încă din Antichitate, tipuri de închisori în zona internațională, cât și în spațiul românesc până în perioada modernă și chiar post-decembristă (după 1989). Tot în acest capitol s-au studiat aspectele sociologice în dobândirea statutului de deținut, dar și anumite metode folosite în procesul de reintegrare.

În capitolul patru s-au studiat și evidențiat modalități și principii potrivit cărora se poate interveni în viața indivizilor în perioada de detenție și post detenție. Tot în cadrul acestui capitol s-a subliniat și analizat efectele privării de libertate a indivizilor, urmând ca într-un mod sistematic să evidențiez strategiile de adaptare la regimul de detenție. Acest capitol se încheie cu relatarea unor mărturii relevante ale persoanelor aflate în aceste situații dificile. Acest lucru a fost posibil prin studierea materialelor de specialitate în domeniu abordate din perspectiva socială și psihosocială și, totodată, prin susținerea unor interviuri în timp în spațiile de detenție.

În cadrul celui de al cincilea capitol am prezentat o evidență a efectivelor de deținuți pe o perioadă de zece ani eliberată de Administrația Penitenciarelor din Romania. Apoi, am prezentat necesitatea realizării reintegrării, cauze ale dobândirii statutului de deținut și fost deținut și probleme frecvente întâmpinate în cadrul procesului de reintegrare și, bineînțeles, anumite eșecuri existente în decursul aceluiași proces. De asemenea, am studiat și evidențiat metode utilizate și politici naționale existente în acest domeniu.

Teza se concretizează prin prezentarea în cadrul ultimului capitol al unui studiu de caz referitor la Centrul Creștin de Reintegrare socială „Onisim” din Bistrița, instituție specializată în sprijinirea celor aflați în detenție și post detenție. Acest lucru se realizează prin programe susținute în mod consecvent, atât în spațiile de deținere, cât și într-un spațiu special amenajat de cazare și posibilitatea participării la un complex de programe destinate reintegrării sociale. Tot în cadrul acestui capitol, s-au reliefat studii de caz nominale a unor persoane trecute prin procesul de reintegrare cu rezultate pozitive. Nu în ultimul rând, am

făcut referire la proiectele dezvoltate de Centrul Creștin „Onisim” din Bistrița, proiecte prin care au fost sprijinite un număr mare de persoane, multe dintre ele reușind reintegrarea în societate, prin incluziunea pe piața muncii, recâștigând astfel demnitatea umană dar și dobândirea unei noi perspective asupra vieții.

În conținutul acestei lucrări am încercat într-un mod pe cât se poate cronologic să relievez maniera în care a existat o promovare clară a implicării sociale pe parcursul diferitelor perioade istorice începând de la momentul „Marii Trimiteri” a Mântuitorului Isus: „Mergeți în toată lumea și propovăduiți Evanghelia la orice făptură” (Ev. Marcu 16: 15-16) și continuând cu remarca provocatoare a Domnului Isus „Am fost în temnița și ați venit pe la Mine” (Matei 25). Mai apoi, am continuat cu perioada patristică, cu cea a evului mediu, mai apoi cu perioada reformei, cu post-reforma și în final cu perioada contemporană, evidențiind în toate aceste perioade istorice importanța majoră și nevoia acută de implicare socială a Bisericii în viața celor aflați în momente de grea cumpănă a vieții și implicit a celor cu nevoi speciale. De asemenea, am arătat contribuția care au avut-o în decursul istoriei reprezentanții Bisericii Primare, Părinții Bisericești, mișcările religioase, Ordinele Bisericești, Cruciadele și Reforma, în modificarea gândirii și percepției față de cei situați în clasele sociale mai inferioare iar prin invocarea și promovarea Cuvântului lui Dumnezeu, să fie motivată întreaga societate în ansamblu ei să-și ajute semenii să depășească momentele critice din viața lor. Din sfera acestui mare capitol numit „Implicarea socială a Bisericii” am ales să detaliez prin intermediul unui studiu amănunțit ”procesul de reintegrare a foștilor deținuți” cu dorința de a demonstra în final în ciuda părerilor în general transmise (“foștii deținuți nu se pot reintegra”), că printr-o implicare susținută în viața lor și prin programe consecvente există posibilitatea probată ca aceia care au trecut prin astfel de experiențe negative pot fi recuperați.

Tot în cadrul acestui studiu s-a evidențiat valoarea aportului societății și a instituțiilor statului în reușita acestui deziderat, iar ca un fir roșu în lucrarea de față am vrut să subliniez importanța proclamării adevărului Scripturii în acest sens. Biserica în decursul istoriei s-a dovedit prin implicarea ei chiar în problemele sociale ca fiind un liant între generații, concepții, clase sociale sau stări personale diferite. Cuvântul lui Dumnezeu propovăduit chiar în locurile de detenție sau în condiții post detenție împletit cu aceea căldura sufletească și ajutor material oferit celor deznădăjduiți și lipsiți de perspectivă are putere de a transforma vieți și de a deschide noi orizonturi în calea semenilor noștri ajutându-i la o reintegrarea reală și totodată la refacerea relațiilor între individ și sinele lui, individ și familia lui, individ și societate.

Într-o Românie post decembristă când valorile europene și drepturile omului au început să fie promovate, când legislația a permis prin diferite forme să se poată intervenii spiritual, moral și chiar material în viața celor aflați în regimul de detenție, Biserica prin reprezentanții ei în mod voluntar sau angajat nu a întârziat să fie prezentă acolo unde asemenea apostolului Pavel cu Onisim (vezi Epistola ap. Pavel către Filimon) a încercat și în multe cazuri a reușit să aducă balsam sufletesc și liniște spirituală pentru a se putea depăși această perioadă grea din viața semenilor noștri. Marea problemă cu care se confruntă până azi cei care au avut o experiență de genul acesta în viața lor este că potrivit mentalității generale a societății ei rămân cu emblema de „fost deținut”, iar așa cum am amintit deja percepția majorității este că aceștia sunt imposibil de recuperat. Mișcați profund de dorința de a intervenii în viața acestor oameni pe perioada încarcerării lor dar și post-detenție, membrii fondatori ai Centrului Onisim Bistrița (constituind studiul de caz în capitolul șase al studiul curent) au încercat și reușit în mare măsură prin oferirea de spații de cazare adecvate, prin activități sociale, psihologice și spirituale consecvente să creeze un cadru favorabil derulării procesului de reintegrare socială. De menționat este faptul că în această inițiativă instituția respectivă s-a bucurat de sprijinul Penitenciarelor colaboratoare din zona Transilvaniei, de sprijinul Agenției Naționale a Penitenciarelor și nu în ultimul rând de sprijinul autorităților statului la nivel județean și nu numai. Dar la baza acestei curajoase inițiative a stat Biserica, prin eforturile depuse în toate aspectele și domeniile necesare cu motivația clară și solidă a împlinirii Cuvântului lui Dumnezeu. Datorită faptului că noi oamenii suntem creați de Dumnezeu, Îl purtăm pe Dumnezeu în noi, dincolo de metodele sociologice și psihologice care la rândul lor sunt atât de necesare în momentele noastre de derapaj social, Cuvântul lui Dumnezeu, frica de El, dragostea față de El și semenii noștri rămân puncte forte în procesul de reabilitare și reintegrare în societate a celui căzut.

Potrivit parabolei spuse de Domnul Isus în Evanghelia lui Luca (10:25), sunt tot mai mulți oameni a căror comportament în relațiile lor cu semenii se aseamănă cu levitul și preotul care din motive obiective (cel puțin din perspectiva lor) au trecut pe alături, și în același timp sunt tot mai rari „samaritenii miloși” care efectiv sunt gata să se expună, să se sacrifice iar în final să reușească recuperarea și reabilitarea celor aflați în situații critice. Primul obiectiv major al Centrul Creștin de Reintegrare Sociala „Onisim” a fost, și continuă să fie, acela de-a ajuta pe cei care au avut o experiență negativă în urma executării pedepsei în penitenciar să nu se mai întoarcă acolo. Deoarece în penitenciare majoritatea deținuților provin de la case de copii sau familii dezorganizate și din acest motiv mulți dintre ei au și statutul de recidiviști, încercarea de a-i ajuta să nu se mai întoarcă niciodată în penitenciar

nu este tocmai ușoară. Din statisticile Centrului „Onisim” reiese că din cele aproximativ patru sute de persoane care au beneficiat de programe în cadrul acestei instituții, un procent cuprins între 95-97% nu s-au mai întors în penitenciar. Un al doilea obiectiv propus și realizat în mare măsură de acest Centru, este refacerea relațiilor deținuților, și a fost-deținuților cu familia. Prin intermediul, vizitelor la domiciliu, a consilierii spirituale psihosociale, sau prin ajutor material, acolo unde sunt membrii din familie încă în viață s-a reușit în multe cazuri refacerea relațiilor cu familia și chiar acceptarea reîntoarcerii persoanelor în cauza în sânul familiilor. Cel de al treilea obiectiv major în activitatea Centrului „Onisim” este incluziunea socială pe piața muncii. Având în vedere ca majoritatea persoanelor asistate nu au lucrat niciodată, implicarea lor în câmpul muncii nu este tocmai simplu. Rolul de mediator între individ și angajator este foarte important în condițiile în care instituția centrului, în prima fază, trebuie să fie garantul pentru angajator în vederea semnării contractului de muncă. Apoi un alt impediment este așa cum am menționat mai sus lipsa de experiență în munca a persoanei propuse pentru angajare. De menționat aici ca acele cursuri de formare profesională în interiorul penitenciarelor prin proiectele derulate de către Centrul „Onisim” cu susținere financiară din partea fondurilor europene au constituit un real ajutor, deoarece în momentul eliberării din detenție, persoanele participante la aceste cursuri au un minim de cunoștințe într-un anumit domeniu de activitate și bineînțeles o diplomă de calificare facilitând astfel procesul de reintegrare pe piața muncii. Totodată Centrul „Onisim” tot prin intermediul acestor proiecte a reușit construirea unor ateliere în care lucrează o parte din asistații centrului asigurându-și existența și implicit fiind pentru ei un real ajutor în lansarea pe piața muncii.

Cel de al patrulea obiectiv al Centrului „Onisim” considerat de o importanță majoră în procesul de reintegrare este și rămâne implicarea în viața indivizilor din perspectivă spirituală. Prin programe săptămânale de studiu biblic și rugăciune susținute de peste cincisprezece ani în interiorul penitenciarului Bistrița și de peste zece ani în interiorul penitenciarului Târgu-Mureș, reprezentanți ai Centrului Onisim ajutați de o echipă de slujitori ai diferitelor Biserici se implică în mod voluntar în transmiterea Cuvântului Scripturii și consilierea personală a celor aflați în aceste spații de detenție, întâlniri prin intermediul cărora se dorește ca rugăciunea și mesajul biblic să fie un balsam alinător pentru sufletele aflate în suferință. De asemenea, dezvoltarea unor astfel de programe în cadrul Centrului, unde cei asistați pot participa în mod voluntar, discuții și consilieri personale solicitate, rugăciunea în grup și în mod individual practică în mod voluntar de cei care locuiesc în incinta Centrului este și rămâne un pilon solid în echilibrul emoțional,

sentimental și fizic a fiecărei persoane, care datorită experiențelor trecute deține un grad mai ridicat de vulnerabilitate. Implicăarea constantă în viața acestor persoane, transmiterea unei reale călduri sufletești, crearea ambianței unei familii (potrivit Psalmului 68:6 „El dă o familie celor părăsiți”) pentru ei care nu au avut poate niciodată o căldură familială, implicarea și motivarea în diferite domenii de activitate și acordarea încrederii constituie pârgii solide, probate în timp prin intermediul acestui proces complex, cu scopul ca aceste persoane să se poată ridica din pulberea căderilor și a eșecurilor lor, iar mai apoi să fie readuși în familie și în societate, și mai mult, o mare parte dintre ei să aștepte prin credință perspectiva Altei Vieți. Am convingerea personală că oameni din această categorie care se întorc la o viață nouă punând Evanghelia ca și fundament al acțiunilor și trăirii lor vor fi reabilitați nu numai pentru ei înșiși, familie și societate, ci cu siguranță chiar pentru eternitate.

Contribuția autorului în cadrul cercetării

Unicitatea cercetării. Teza de față se remarcă prin maniera în care evidențiază șansele pe care le are un fost deținut de a se reintegra în societatea laică și religioasă din România. Pornind de la argumentul că Biblia deține adevărul care-l poate converti pe om și folosindu-se de metodele socio-psihologice s-a încercat a se demonstra că sunt șanse mari ca un fost deținut să fie redat societății, familiei și chiar comunității creștine.

Originalitatea lucrării. Autenticitatea lucrării de față e oferită de maniera în care sunt aplicate instrumentele/metodele sociale și religioase pentru un fost deținut în cadrul Centrul Creștin de Reintegrare Socială ”Onisim” din Bistrița.

Provocarea cercetării. Studiul curent nu are pretenția că a epuizat subiectul reintegrării sociale, nici din punct de vedere teoretic și nici măcar din punct de vedere practic (datorită spațiului restrâns al lucrării de față nu au putut fi analizate nici măcar toate cazurile de reintegrarea socială din cadrul Centrului Onisim), ci intenționează însă a se constitui ca un mic fundament pentru alte studii aprofunde în acest domeniu.

BIBLIOGRAFIE

EDIȚII SCRIPTURISTICE

Biblia sau Sfânta Scriptură, traducerea Dumitru Cornilescu, 1923.

Noul Testament, (Ediția catolică, trad. de Emil Pascal), Paris, 1992.

The Bible, King James Version, (1611/1769) with Codes, apud *BibleWorks 8.0.005s.1*.

The Bible, New International Version of the Bible, 1984, apud *BibleWorks 8.0.005s.1*.

BYZ, The New Testament in the Original Greek, Byzantine Text Form, 2005. Compilată și aranjată de Maurice A. Robinson și William G. Pierpont. Apud *BibleWorks 8.0.005s.1*.

ARHIVE ALE CENTRULUI CREȘTIN DE REINTEGRARE SOCIALĂ „ONISIM” DIN BISTRIȚA

***, Proiectul “Și noi putem – inserție socio-profesională prin instrumentele economiei sociale”, *Arhiva din anul 2016, volum 6, dosar 2*, pp. 79 – 83.

***, Proiectul “Și noi putem – inserție socio-profesională prin instrumentele economiei sociale”, *Arhiva din anul 2016, volum 6, dosar 5*, pp. 13- 17 și 44 – 67.

***, Proiectul “Și noi putem – inserție socio-profesională prin instrumentele economiei sociale”, *Arhiva din anul 2016, volum 6, dosar 11*, pp. 6 – 22.

***, Proiectul “Egalitatea de șanse - resursă pentru un viitor mai sigur”, *Arhiva din anul 2012, volum 1, dosar 1*, pp. 19-44.

***, Proiectul „Valorificarea potențialului uman prin promovarea incluziunii sociale și a participării grupurilor vulnerabile – persoane private de libertate - pe piața muncii”, *Arhiva din anul 2011, dosar 7*, pp. 53–88.

***, Proiectul „Valorificarea potențialului uman prin promovarea incluziunii sociale și a participării grupurilor vulnerabile – persoane private de libertate - pe piața muncii”, *Arhiva din anul 2011, dosar 9*, pp. 3–15.

***, Proiectul „Valorificarea potențialului uman prin promovarea incluziunii sociale și a participării grupurilor vulnerabile – persoane private de libertate - pe piața muncii”, *Arhiva din anul 2012, dosar 16*, pp. 17- 26.

***, Proiectul „Valorificarea potențialului uman prin promovarea incluziunii sociale și a participării grupurilor vulnerabile – persoane private de libertate - pe piața muncii”, *Arhiva din anul 2013, dosar 44*, pp. 6-33.

***, Proiect Moralia ”Captivi în libertate”, *Arhiva din anul 2011, dosar 4*, pp. 31- 69.

***, Proiectul Moralia 2, *Arhiva din anul 2012, dosar 6*, pp. 5–8.

***, Proiectul “Modernizare și extindere clădire existentă în regim de înălțime P+1E+M autorizată cu AC nr. 545/12693 din 08.07.2003 și realizare construcție în regim de înălțime parter cu destinația de atelier cursuri de calificare profesională și realizare împrejmuire teren”, *Arhiva din anul 2013, dosar 2*, pp. 22- 69.

***, Proiectul “Modernizare și extindere clădire existentă în regim de înălțime P+1E+M autorizată cu AC nr. 545/12693 din 08.07.2003 și realizare construcție în regim de înălțime parter cu destinația de atelier cursuri de calificare profesională și realizare împrejmuire teren”, *Arhiva din anul 2013, dosar 5*, pp. 7–12.

***, Proiectul “Modernizare și extindere clădire existentă în regim de înălțime P+1E+M autorizată cu AC nr. 545/12693 din 08.07.2003 și realizare construcție în regim de înălțime parter cu destinația de atelier cursuri de calificare profesională și realizare împrejmuire teren”, *Arhiva din anul 2013, dosar 9*, pp. 23-61.

DICȚIONARE ȘI LEXICOANE

Elwell, Walter A. (ed.), *Dicționar evanghelic de teologie*, (traducerea de Livius Percy), Editura Cartea Creștină, Oradea, 2012.

***, Theophilos, *Dicționar biblic*, <http://dictionarbiblic.blogspot.ro/2012/07/onisim.html> (accesat la data de 7 septembrie 2016).

Battles, Ford Lewis; Seneca, Lucius Annaeus, Calvin's commentary on Seneca's De clementia, E.J. Brill, Leiden, 1969.

ARTICOLE

***, *Biserica și societatea sau Fundamentele concepției sociale a Bisericii Ortodoxe Ruse* - Sinodul episcopal jubiliar al Bisericii Ortodoxe Ruse, Moscova, 13-16 august 2000 , 4 (ftp://ftp.logos.md/Biblioteca/Colectie_RO/Biserica%20si%20Societatea.pdf accesat la 27 mai 2016).

- ***, *Dinamica Bisericii: repere teologice și practice, managementul relațiilor*, 13, http://www.obinfonet.ro/docs/dinbis/dinb_c.pdf (accesat la data de 22 iunie 2016).
- Anușcă, Nicolae, *Colaborarea Stat - Biserică în domeniul social în România*, Sinaia, 5-7 iunie 4, <http://www.caritas-blaj.ro/files/Conferinta%20Sinaia.pdf> (accesat la 24 iunie 2016).
- ***, Art. 52 *Cod penal Pedepșa și scopul ei - dispoziții generale*, <http://legeaz.net/cod-penal-actualizat-2011/art-52-cpen> (accesat la data de 24 aprilie 2017).
- ***, Sinoul Diecezan, *Activitatea social-caritativă a Bisericii locale*, Episcopia Romano-Catolică din Iași, <http://www.ercis.ro/cateheza/sinodteme.asp?id=125>
- Enache, George, “Biserică – societate – națiune – stat în România interbelică” în *Revista Teologica*, nr. 2/2010, 187, <http://revistateologica.ro/wp-content/uploads/2016/01/oriy-lib.pdf> (accesat la 12 iunie 2016).
- Fensham, Frank C. “A Few Aspects of Legal Practices in Samuel in Comparison with Legal Material from the Ancient Near East.” Pages 19–27 in *Proceedings of the Third Meeting of Die Oud-Testamentliere Werkgemeenskap in Suid-Afrika*. Pretoria, Aurora Drukpers, 1960.
- Geltner, Guy, “*Medieval Prisons: Between Myth and Reality, Hell and Purgatory*”, *History Compass* 4, Blackwell Publishing, 2006.
- Ioan I. Ică jr., Germano Marani, ”Gândirea social a Bisericii: Fundamente – documente – analize – perspective”, Ed. Deisis, Roma, 2002.
- Meștereagă, Emil, “Misiunea în Biserica primară” în *Jurnalul Pleroma* (Jurnalul Institutului Teologic Penticostal din București), iunie 2001, 71-117. Varianta online: <https://jurnalulpleroma.files.wordpress.com/2009/02/2001-01-iunie-emil-mestereaga.pdf> (accesat la data de 22 iunie 2016).
- Nechifor, Caleb Otniel Traian, “Implicațiile formei botezului în contextul eclezial” în *Studia Theologia Graeco-Catholica Varadiensis*, Decembrie, LVI, 1-2/2011, Cluj-Napoca, 37-46.
- Oara, Mihai, *Dialog Mihai Oara - Daniel Brânzei: Preoți, biserici, icoane*, 28 martie 2000, http://www.ortho-logia.com/Românian/Dialogs/dialog_Daniel_Mihai_02.htm
- Piciu, Cristina Ileana, „Filantropia și asistența socială creștină în contextul actual”, *Buletinul Centrului pentru dialog între științe și teologie*, Anul VII, nr. 1-2/2010, Editura Universitaria Craiova, 141-46. (Varianta online: http://teologie.central.ucv.ro/blogs/cdst/files/2011/05/cdst_2010.pdf , accesat la data de 14 iunie 2016).

- Pop, Onufrie, *Biserica și rolul ei în societatea contemporană*, Bergano, <http://octavianrodna.ro/referate/biserica-si-rolul-ei-in-societatea-contemporana/>, accesat la data de 7 septembrie 2016.
- Palaca, Dana; Sabau, Cristiana, *Un fost deținut de la penitenciarul Bistrița a ajuns patronul unei companii de transport în Irlanda*, 19 octombrie 2012, <http://www.zf.ro/analiza/un-fost-detinut-de-la-penitenciarul-bistrita-a-ajuns-patronul-unei-companii-de-transport-in-irlanda-10244838> (accesat la data de 5 mai 2017).
- Patterson, Richard D. "The Widow, Orphan, and the Poor in the Old Testament and the Extra-Biblical Literature." *Bibliotheca Sacra* 130, no. 519, 1973, pp. 223–34.
- Poledna, Sorina, „Pentru o abordare comprehensiva a delincvenței juvenile” în Balahur, D., Littlechild B., Smith, R., (ed): *Restorative Justice Developments in Romania and Great Britain, sociological-juridical enquires and applied studies of social work*, Iași, Editura Universității „Al. I.Cuza”, 2007, p. 91-114.
- Roberts, John, „History of Prisons” in *World Encyclopedia of Police Forces and Correctional Systems*, Ed. George Kurian. Vol. 1. 2nd ed. p.74-86.
- Sandu, Dan, “Teologia și practica misiunii în Biserică azi. O tratare comparativă” în *Analele științifice ale Universității «Al. I. Cuza» Iași* (serie noua) , VIII, Ed. Universității, Iași, 2003, 45-52. <http://www.dansandu.ro/pdf/carti/teologia-si-practica-misiunii.pdf> (accesat la data de 22 iunie 2016).
- http://www.ortho-logia.com/Românian/Dialogs/dialog_Daniel_Mihai_02.htm
- Țiprișan, Ovidiu, ”Poporul lui Dumnezeu și societatea: Responsabilitatea socială față de văduvă și orfan în Orientul Apropiat Antic și în Vechiul Testament”, în Corneliu Constantineanu, Mihai Handaric, Iosif Riviș-Tipei, Mircea Demean-Dumulescu (coordonatori), *Poporul lui Dumnezeu și societatea*, Editura Universității ”Aurel Vlaicu”, Arad, 2016
- Ungureanu, Cezar, “Ora de religie” a orei de religie” în *Revista Renașterea*, Cluj-Napoca, <http://revista.renasterea-cluj.ro/articolul.php?id=381> (accesat la 27 mai 2016).
- http://www.ortho-logia.com/Românian/Dialogs/dialog_Daniel_Mihai_02.htm

CĂRȚI

- Amza, Tudor, *Criminologie*, suport de curs, an. II, sem. 1, Univ. „Hyperion” din București.
- Banciu, Dan P., *Control social și sancțiuni sociale*, Ed. Hyperion XXI, București, 1992.

- Banciu, Dan P.; Rădulescu, Sorin N.; Marin Voicu, *Introducere în sociologia devianței*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1985.
- Barclay, William, *Analiză semantică a unor termeni din Noul Testament*, Societatea Misionară Română, Wheaton, Illinois U.S.A., 1992.
- Basiliade, G., *Probleme criminologice ale recidivei*, în *Revista de știință penitenciară*, nr. 3-4, 1990.
- Bassett, M., "Newgate Prison in the Middle Ages", *Speculum*, 18, 1943.
- _____, "The Fleet Prison in the Middle Ages", *The University of Toronto Law Journal*, 5, 1944.
- Bel, Valer, *Misiunea Bisericii în lumea contemporană*, Presa Univeritară Cluj, Universitatea Babeș-Bolyai, 2002.
- Bocancea, Cristian; Neamțu, C., *Elemente de asistență socială*, Editura Polirom, Iași, 1999.
- Bochian, Pavel, *Viața, activitatea și învățăturile apostolului Petru*, Cultul Penticostal: Biserica lui Dumnezeu Apostolică din Republica socialistă Română, București, 1981.
- Bocancea, Cristian; Neamțu, George, *Elemente de Asistența socială*, Iași, Ed. Polirom, 1999.
- Boch, David, *Transforming Mission - Paradigms Shifts in Theology of Mission*, Orbis Books, Maryknoll, New York, 1999.
- Bogdan, T.; I. Santea, *Analiza psihosocială a victimei. Rolul ei în procesul judiciar*, Ed. Ministerului de Interne, București, 1988.
- Boudon, R., *Tratat de sociologie*, Ed. Humanitas, București, 1997.
- Breasted, James Henry. *Ancient Records of Egypt: The First through the Seventeenth Dynasties*. Ancient Records of Egypt 1. Champaign: University of Illinois Press, 2001.
- Brewster, Dan, *Salvează generația următoare. Copilul, Biserica și Misiunea*, titlul original: *Revised edition: Child, Church and Mision*, One Way, 2013.
- Brian, L. *Enciclopedia ucigașilor în serie*, Ed. Humanitas, București, 1996.
- Briem, Christian, *Acolo Eu sunt în mijlocul lor: Biserica după hotărârea lui Dumnezeu și cum se prezintă ea*, Gute Botschaft Verlag (GBV), Dillenburg, Germania, 1992.
- Brânzei, Daniel, *Strategia lui Dumnezeu în Biserica locală*, Ohio, USA, Christian Aid Ministries, 1987.
- Brown, P., *Poteree cresrianesimo nella tarda antichita (1992)*, Bari, 1995.
- Buciuceanu, Adriana, *Aspecte ale procesului de reintegrare și resocializare a minorilor și tinerilor delincventi în Asistența socială și justitia juvenila: modalitati de integrare și cooperare*. Culegere de articole elaborate în baza comunicărilor la conferința științifică din 22 aprilie 2005 (coordonator Bulgăru Maria), Chișinău, 2005.

- Bulgaru, M.; Dilion, M., *Concepte fundamentale ale asistenței sociale* (note de curs - Universitatea de Stat din Moldova, Catedra de Sociologie și Asistență Socială), Chi și nău 2000, 30, (<http://www.bp-soroca.md/pdf/ConcepteAS.pdf>, accesat la data de 14 iunie 2016).
- Cabelguen, Manuel, *The Dynamic of Carceral Socialization Processes*, vol. III, Varia, 2006.
- Calvin, Jean, John Calvin, *Instruction in Faith* (1537). Traducere și editare de Paul T. Fuhrmann, Philadelphia, Westminster Press, 1949.
- _____, *Învățătura Religiei Creștine* vol. II, Editura Cartea Creștină, Oradea, 2003.
- Christensen, Daniel L., *Deuteronomy 1–11*, (WBC, vol. 6A), Dallas, Word Books.
- Ciofu, I., *Comportamentul simulat*, Ed. Academiei, București, 1974.
- Cloșcă, Ciprian Marius, *Ortodoxia și noile mișcări religioase*, Editura Lumen, Ia și , 2009.
- Constantin, Voicu, *Patrologie*, vol. I, Basilica, București, 2009.
- Constantineanu, Corneliu, Scobie, Christopher J (editori), *Pentecostals in the 21st Century: Identity, Beliefs, Praxis*, Wipf and Stock Publishers, Eugene, USA, 2017.
- Corrie, John (ed.), *Dictionary of Mission Theology. Evangelical Foundations*, Downers Grove, Inter-Varsity Press, 2007.
- Daumas, François, *La civilisation de l'Égypte pharaonique*, Collection Les Grandes Civilisations 4. Paris, Arthaud, 1965.
- Darby, J. N., *Nădejdea adunării*, GBV, Dillenburg, 1990.
- Dennet, Edward, *Casa lui Dumnezeu în lumina Scripturii*, București, GBV, 1995.
- Duffeld, G. E., editor, *A collection of Essays*, Grand Rapids, Erdmans, 1996.
- Durnescu, *Asistența socială în penitenciar*, Ed. Polirom, Iași, 2009.
- Durnescu; C. Lazăr, *Evaluarea serviciilor de reintegrare socială și supraveghere*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2001.
- Durnescu, S. Lewis, F. McNeill, P. Raynor, M. Vanstone, *Reducerea riscului de recidivă după închisoare*, Ed. Lumina Lex, București, 2009.
- Erickson, Millard, *Teologie Creștină*, Editura Casa Cărții, Oradea, 2004.
- Falkenstein, Adam; Wolfram von Soden, *Sumerische und Akkadische Hymnen und Gebete*, Zurich, Artemis-Verlag, 1953.
- Fărăgău, Benjamin, *I&2 Petru*, Risoprint, Cluj-Napoca, 2008.
- Fine, B., "The Birth of Bourgeois Punishment," *Crime and Social Justice*, 13, 1980.
- Finzsch, R.; Jütte, R. (eds.), *Institutions of Confinement. Hospitals, Asylums, and Prison in Western Europe and North America, 1500–1950*, Cambridge, Cambridge University Press, 1996.

- Florian, G., *Psihologie penitenciară*, Ed. Oscar Print, București, 1996.
- _____, *Dinamică penitenciară. Reforma structurilor interne*, Ed. Oscar Print, București, 1998.
- _____, *Fenomenologie penitenciară*, Ed. Oscar Print, București, 2003.
- _____, *Prevenirea criminalității. Teorie și practică*, Ed. Oscar Print, București, 2005.
- Floruț, Gabriel, *Evanghelizarea în postmodernism*, Metanoia, Oradea, 2010.
- Foucault, M., *Discipline and Punish: The Birth of the Prison*, trans. A. Sheridan, New York, Vintage Books, 1979.
- _____, *A supraveghea și a pedepsi*, Ed. Humanitas, București, 1997.
- George, Timothy, *Teologia reformatoarelor*, Oradea, Emanuel, 1998.
- Gallo, E.; Ruggiero, V., *Il carcere in Europa*, Verona, Bertani, 1983.
- Gibert, André, *Adunarea Dumnezeuului Celui viu*, GBV, Germania, 1990.
- Glover, Robert Hall, *The Progress of World- wide missions*, Haper & brothers publishers, London, 1952.
- Grudem, Wayne, *Teologie sistematică*, Editura Făclia, Oradea, 2004.
- Hall Glover, Robert, *The Progress of World- wide missions*, Haper & Brothers Publishers, London, 1952.
- Hayes, William C. From the Earliest Times to the End of the Middle Kingdom. Vol. 1 of The Scepter of Egypt: A Background for the Study of the Egyptian Antiquities in the Metropolitan Museum of Art. Cambridge: Cambridge University Press, 1960.
- Herminjard, A.L., *Coresondence des Reformateurs dans les pays de langue francaise*, Geneva and Paris 1866-1897, VI.
- Hertiling, Ludwig, *Istoria Bisericii*, Ars Longa, Berlin, 1998.
- Hill, Johnathan, *Ghid al istoriei creștinismului*, Casa Cărții, Oradea, 2008.
- _____, *Istoria gândirii creștine*, Casa Cărții, Oradea, 2007.
- Hollinger, Dennis P., *Choosing the Good*, Grând Rapids, Michigan, 2002.
- Hulse, Erroll, *Marturia publica a botezului*, editura Făclia, Oradea, 2001.
- Ică, Ioan I.; Marani, Germano, *Gândirea socială a Bisericii: Fundamente, documente, analize și perspective*, Ed. Deisis, Roma, 2002.
- Iluț, Petru, *Abordarea calitativă a socioumanului: concepte și metode*, Polirom, Iași, 1997.
- Ioan I. Ică jr., Germano Marani, *Gândirea socială Bisericii: Fundamente – documente – analize – perspective*, Ed. Deisis, 2002, Roma
- Ladrierre, Adrien, *Biserica sau Adunarea: Primele secole* (schiță a istoriei ei timp de aproape două zeci de secole), vol. I, GBV, *sinne anno*, Germania.

- Ladrierre, Adrien, *Biserica sau Adunarea: Biserica în Evul Mediu*, vol. II, GBV, 1993.
- Laneczowski, G. "Ägyptischer Prophetismus." *Zeitschrift Für Die Alttestamentliche Wissenschaft* 70, 1958.
- Lawrence, Bill, *Păstorirea eficientă*, Betania, Oradea, 2001.
- Lichtheim, Miriam. *Ancient Egyptian Literature: The New Kingdom*. Berkeley: University of California Press, 1976.
- McConnell, Douglas, *Holistic Mission* în „Evangelical Dictionary of World Missions”, ed. Scott Moreau, Baker Books, Grand Rapids, 2000.
- McKeating, H., "The development of the law on homicide in Ancient Israel", *Vetus Testamentum* 25, 1975. 46–68.
- Melossi, D. și Pavarini, M., *The Prison and the Factory: Origins of the Penitentiary System*, trans. G. Cousin, Totowa, NJ, Barnes and Noble, 1981.
- Mendelsohn, Isaac, *Slavery in the Ancient Near East*, Oxford, Oxford University Press, 1978, p. 14-25.
- Mitrofan, N., *Psihologie judiciară*, Ed. Șansa, București, 1992.
- Moceanu, Ovidiu, *Teologie și Filologie: Andrei Șaguna vs. Ion Heliade Rădulescu*, Editura Paralela 45, București, 2003.
- Monter, William, *Calvin's Geneva*, Wipf and Stock Publishers, 1967.
- Moșin, Octavian; Ciurac, Ana, *Implicarea Bisericii Ortodoxe în depășirea problemelor sociale* (Ghid de aplicare practică pentru slujitori și teologi), Chișinău, 2009, (<http://octavianmosin.info/wp-content/uploads/2012/09/Ghid.pdf>, accesat la data de 14 iunie 2016).
- Neamțu, George; Stan, Dumitru, *Asistența socială, studii și aplicații*, Ed. Polirom, Iași, 2005.
- Negrescu, Petronela; Negrescu, Sever, *Biserică și societate: mărturii din arhiva parohiei Eșelnița-Mehedinți (1783-1883)*, Editura Tradiție, București, 1999.
- Partene, M. I., *Opere de testimonianze II*, Torino, 1989.
- Păunescu, C., *Agresivitatea și condiția umană*, Ed. Tehnică, București, 1994.
- Pitulescu, *Delincvența juvenilă*, Ed. Ministerului de Interne, București, 1995.
- Pirozyeski, T.; Scripcaru, G; Berlescu, E.M., *Psihopatologie relațională*, Ed. Junimea, Iași, 1996.
- Poduț, Beniamin, *O viziune holistică asupra Bisericii: O perspectivă contemporană asupra naturii și misiunii Bisericii*, Casa Cărții, Oradea, 2012.

- Poledna, Sorina, *Modalități de intervenție psiho-socială în activitatea de probațiune*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2002.
- Pollock, A. J., *Părtă și a la care sunt chemați toți creștinii*, GBV, 1993.
- Pop, Vasile, *Yoga și isihasmul*, Lidia, București, 2003.
- Preda, V., *Profilaxia delincvenței și reintegrarea socială*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1981.
- Pugh, R., *Imprisonment in Medieval England*, Cambridge, Cambridge University Press, 1968.
- Rachieru, Adina, *Impactul programelor de asistență socială în penitenciar*, Editura Lumen, Iași, 2009.
- Rădulescu, Sorin M., *Teorii sociologice în domeniul devianței și al problemelor sociale*, Ed. Computer Publishing Center, București, 1994.
- _____, *Sociologia Devianței și a problemelor sociale*, Luminalex, București, 2003.
- Raistrick, Tulo, *The local Church: transforming Community in Holistic Mission God's plan for God's People*, Editori: Brain Woolnough si Wonsuk Ma, Regnum, Oxford, 2010.
- Recordon, Eduard; Tapernoux Philippe, *Biserica sau Adunarea: Timpurile moderne*, vol. III, GBV, 1993.
- Reid, J. K. S., *Calvin: Theological Treatises*, Westminster Press, Philadelphia, 2000.
- Remondon, R., *La cristi del imperio romano. Da Marco Aurelio ad Augustino*, Milano, 1975.
- Reeves, Michael, *Flacăra nestinsă: introducere în reformă*, Editura Făclia, Oradea, 2011.
- Roth, Martha T. *Law Collections from Mesopotamia and Asia Minor*, 2nd ed. Atlanta, Scholars Press, 1997.
- Rusche, G.; Kirchenheimer, O., *Punishment and Social Structure*, New York, Columbia University Press, 1939.
- R. von Hippel, "Beiträge zur Geschichte der Freiheitsstrafe," *Zeitschrift für die gesamte Strafrechtswissenschaften*, 18, 1898.
- _____, *Strafrechtsreform und Strafzwecke*, Göttingen, Vandenhoeck & Ruprecht, 1907.
- Sasu, P C., *Psihologie socială aplicată*, Ed. Ministerului de Interne, București, 1985.
- Suzanne Selinger, *Calvin Against Himself: an inquiry in intellectual history*, Hamden, Connecticut, Archon Books, 1984.
- Simonetti, M., *Cristianesimo anticae cultura greaca*, Borla, 1983.

- Stănișor, E. (coord.); Bălan, A., Pripp, C., *Universul carceral - culegere de studii de criminologie și penologie*, Ed. Oscar Print, București, 2004.
- Stott, John; Christopher, J. H., *Christian mission în the modern world* (Updated and expanded edition), InterVarsity Press, Downers Grove, 2015.
- Szasz, Ioan, *Drept bisericesc și administrativ*, curs univ. al Institutului Teologic Penticostal, București, 2009.
- Șandru, Trandafir, *Doctrinile biblice ale Bisericii*, ediția a III-a, Societatea Biblică din România, Oradea, 2013.
- _____, *Îndrumătorul păstorului*, Editura Cultului Penticostal: Biserica lui Dumnezeu Apostolică din Republica Socialistă România, București, 1976.
- Taylor, I.; Walton, P.; Young, J., *The New Criminology: For a Social Theory of Deviance*, London/Boston, Routledge and Kegan Paul, 1973.
- Terinte, Ciprian-Flavius, *Viața Bisericii conform metaforelor pauline: perspectiva apostolului Pavel privitoare la natura și menirea Bisericii*, Societatea Biblică din România, Oradea, 2010.
- Tipei, Ioan, *Botezul creștin - semnificațiile actului în Noul Testament*, Metanoia, Oradea, 2004.
- Theissen, G., *Sociologia del cristianesimo primitivo* (trad. din germană), Genova, 1987.
- Tohotan, Ioan Ștefan, *Asistență și filantropie*, note de curs, Univ. Tehnică din Cluj-Napoca, 2017.
- Tucicov-Bogdan, A., *Psihologie generală și psihologie socială*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1973.
- Zacharias, Ravi, *Mai mult decât simple păreri*, Editura Scriptum, Oradea, 2014.
- Zincone, S., *Ricchezza e povertanelle omelie di Giovanni Crisostomo*, L'Aquila, 1973.
- Van der Slice, A., "Elizabethan Houses of Correction," *Journal of Criminal Law and Criminology*, 45, 1936–37.
- Van Houten, Christiana, *The Alien in Israelite Law: A Study of the Changing Legal Status of Strangers in Ancient Israel*, *Journal for the Study of the Old Testament Supplement* 107, Sheffield, Sheffield Academic Press, 1991.
- Vasile cel Mare, *Scrieri colecția PSB*, IBMBOR, București, 1988.
- Wharton, Edward C., *Biserica lui Hristos; Natura distinctivă a Bisericii Noului Testament*, Societatea Evanghelică din România, București, 1995.
- Walton, John H., (ed.), *The IVP Bible Background Commentary. Old Testament*, Downers Grove, IVP Academic, 2000.